

BESLUT

2022-10-03 Dnr: 22/01829

SAKEN

Rapport, SVT1, 2022-06-12, kl. 19.30, inslag om etablering av en fabrik i Luleå; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om att ett spanskt industribolag skulle etablera en fabrik i Luleå och påannonserades enligt följande.

En av Europas största producenter av konstgödsel har bestämt sig för att etablera sig med en fabrik i Luleå. Fabriken kommer att behöva lika mycket el som det går åt att värma en stad av Örebros storlek. Och det är Norrbottens gröna el som lockar koncernen. Dessutom ska man bygga en vätgasanläggning i Boden och sammanlagt kommer det att skapa 500 nya jobb.

Senare i inslaget intervjuades företagets hållbarhetschef som berättade varför företaget valt att placera en fabrik i Sverige. Han sa bland annat att orsaken var att ”det finns utmärkta möjligheter till förnybar energi där”. Reportern sa följande.

Tillsammans med stål och cement är konstgödsel bland det mest energikrävande som man kan producera. Och det är därför en sådan här industrijätte är intresserad av Sverige. Vi har Europas lägsta energipriser, och sedan är det här med den gröna elen [...] Konstgödsel som produkt medför en del miljöproblem. Det är kväveläckaget från åkrarna som är en av huvudorsakerna till övergödningen av Östersjön, till exempel. Med döda bottnar och algblooming. Precis som andra energislukande företag måste [företag] enligt klimatskäl övergå till förnybara energikällor och siktar nu på att tillverka fossilfri konstgödsel.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att reportern sa att konstgödsel orsakar kväveläckage, som i sin tur är en av huvudorsakerna till övergödningen av Östersjön. Anmälaren skriver att ”alla forskare inom jordbruk vet att konventionellt jordbruk medför mindre läckage av näringsämnen jämfört med ekologiskt”. Vidare anser anmälaren att

benämningen ”konstgödsel” är politisk och att det korrekta vore att använda benämningarna ”handelsgödsel” eller ”mineralgödsel”.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Som framgick av inslaget handlade det om de stora projekt som var aktuella i Luleå och Boden. I sammanhanget belystes olika aspekter på verksamheten som skulle komma att bedrivas där, både positiva aspekter som till exempel att etableringen skulle innebära 500 nya jobb och att konstgödseln som skulle produceras på anläggningarna skulle tillverkas fossilfritt - och andra mer komplicerade och sammansatta aspekter. Bland annat att konstgödsel i sig är mycket energikrävande att producera och reportern sade till exempel att konstgödsel som produkt medför ”en del miljöproblem” med hänvisning till kväveläckage från åkrar som angavs vara ”en av huvudorsakerna till övergödningen av Östersjön”.

Enligt SVT framgår det i inslaget att det inte förekom någon jämförelse mellan konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk. Om det som efterfrågas är huruvida kväveläckage från åkrar skulle vara ”en av huvudorsakerna till övergödningen av Östersjön” vilket alltså inte är det som anförts i anmälan, kan SVT inte se annat än att det är en allmänt känd uppgift.

Jordbruks- och skogsmark är de två största källorna till den totala belastningen på havet för både kväve och fosfor. Ser man enbart till de mänskligt orsakade utsläppen står jordbruket för den största delen.

Enligt Havs- och vattenmyndigheten framgår bland annat att övergödning orsakas av allt för höga halter av kväve och fosfor i mark eller vatten. Dessa näringsämnen kan hamna i miljön via utsläpp i luft och hav och till exempel genom läckage från jordbruket. Enligt myndigheten måste utsläppen minska ytterligare och den största minskningen behöver göras inom jordbruket.

I inslaget används ordet ”konstgödsel” beskrivande i dagligt tal och som vedertaget begrepp utan att gå in specifikt på de olika sorter konstgödsel som finns. Eftersom inslaget inte handlade specifikt om olika sorters gödsel eller vilka sorters konstgödsel fabriken skulle producera användes ordet för begriplighetens skull. Ordet används ofta i media och i till exempel landbruks- och trädgårdssammanhang där ordet används beskrivande för olika sammansättningar av gödsel som främst är framställd av oorganiska produkter. I inslaget används ordet språkligt på samma sätt som andra vedertagna ord eller begrepp som konstsnö, konstgräs eller till exempel konstbevattning.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inslaget handlade om att ett spanskt bolag skulle etablera en konstgödsselfabrik i Luleå och att det i inslaget inte gjordes någon jämförelse mellan konventionellt och ekologiskt jordbruk. Inslaget strider därmed inte mot kravet på saklighet i denna del. Vidare anser nämnden att användningen av det generella begreppet ”konstgödsel” inte heller medför att inslaget strider mot saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Bo-Erik Gyberg, Erik Fichtelius, Sofia Olsson Olsén och Linnéa Jonjons efter föredragning av Maria Vallin.

För granskningsnämnden

Dag Mattsson

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Dag Edvin Bror Mattsson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_083c8c74d1cc958a1e1bbdd91aad120f7c
DATUM & TID:	2022-10-03 07:04:28 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-10-03 07:04:34 +02:00
Ref: 49651SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)